

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 1.40
Pol leta 720
Četrt leta 1.10

Pri oznamilih in tako tudi pri „policajcih“ se plačuje za navadno tritstopno vesto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnah v gosposki ulici blizu „trih kranj“ na starem trgu in v mnski ulici ter v Trstu, via Cassana, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici na Travniku 16, I., naročnina pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalec in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Vabilo.

Podpisano „Sočina“ opravištvu uljudno vabi rodoljubne Slovence, naj si naročijo goriški tednik „Soča“, ki prinaša razen zanimivih uvodnih člankov, raznovrstne listke, vsakojake dopise, domače in razne vesti in obširen političen pregled. Posebno razumen Slovenec na Goriškem bi ne smel biti brez tega domačega glasila, ki umljivo govori o deželnih, državnih in občinskih zadevah, o narodnih, političnih in gospodarskih stvareh, o navadnih, izrednih in splošnih potrebah. P. n. gospode naročnike prosimo, naj nam naročnino koj pošljejo, da bomo v tiskarni več veljali, kajti komur se tiska na vero, mora vedno snemati klobuk in ne more ukazati, tudi ko bi hotel. Če bomo denarno dobro preskrbljeni, se tudi naš duh razvedri in poiščemo gg. čitateljem še boljše duševne hrane od dosedanje. Združeni mi močmi dosežemo vse; ako se pa naročnina ne združi vsaj na poti do opravištva, ne dosežemo nič. Rodoljubi, naročite si „Sočo“ in pošljite naročnino

OPRAVIŠTVU „SOČE.“

Pogled v preteklo leto.

Pratkarji in časnikarji imajo navado, da o novem letu skušajo odgriniti rjuho, ki zakriva dogodke, ki se bodo vsili v začetem letu. Včasih zadenejo kako reč, kakor tudi slepo kure kedaj zrno pobere; a največkrat se hudo opeharijo, ne da bi konec leta o tem kaj znihi. Kar nas zadeva, odkritostno povemo, da nimamo proroškega duha; vsakdo naj si torej risa v svojem umu prihodnost po svoji volji v najlepših barvah. Nikdo mu jih ne bo podiral, dokler se ne začnejo reči izpolnovati; kadar pridejo dejanja, videh bomo, kakošna bodo.

Da ne ostane v listu prazen oni prostor, ki bi

se moral napolniti s prorokovanjem, ozreti se hočemo nekoliko nazaj v preteklo leto in pogledati, kako so Slovenci na Goriškem v prošlem letu orali svoje narodno in politično polje. Zdi se nam, da ta pogled ne bo neprijeten, kajti pretekle reči se navadno lepše in prijetoše kažejo v spominu, ko same na sebi. Ako so nas torej nekatere stvari uže na sebi veselile, bodo nam toliko bolj po godu, ako se na nje spominimo.

Prešlo je eno leto, odkar je bil državni poslanec vitez dr. Tonkli povabil nekatere goriške rodoljube k privatnemu pogovoru o tem, za kar bi morali posebe delati v teku lanskega leta. Sestavit se je program enoletnega delovanja, kateri so odobravalji vsi navzoči gospodje. Seme je bilo zasejano, prejelo se je in začelo je poganjati in širiti se po ceji deželi. V mestu zasadil se je drev, a korenike je gnal na vse strani, kakor je imel tudi veje razprostrirati daleč na okrog, da bi dajal hladno senco ob vročih dneh narodnega dela.

Obudila se je „Sloga“, politično društvo, ki je nekaj let sem kumala in dremala. V 14 dneh, 3 tednih sestavljene so bile resolucije in peticije na visoko ministerstvo; določen je bil dan občnemu zboru, katerega se je udeležilo zadostno število udov kljub snegu in dežu, ki je šel tisti dan. Izvolil se je odbor, ki je vzel društvene zadeve v roke in je stvar tako dobro sukal, da je pridobilo društvo 342 udov. Pridobilo bi jih bilo še več, ako bi bilo mogoče dobiti v vsakem kraju požetovalnih poverjenikov. Glavna zasluga probujenju in krepkemu razširjenju društva gre se ve da gg. poverjenikom, ki so z velikim trudom, pa tudi veliko navdušenostjo delali za razširjenje prekoristnega društva.

„Sloga“ dala je povod „Goriški ljudski posojilnici“, kateri je bilo pri „Sloginem“ občnem zboru izvoljeno prvo ravnateljstvo. Dolgo so trajale priprave, predno se je mogel ta zavod odpreti; 1. junija začel je slednjič svoje delovanje. Od tistega časa ne dela sicer velikanskih korakov, pa vendar vedno napreduje in je že marsikomu pomogel iz stiske. Ako bi naši ljudje nekoliko bolj skrbeli za prihodnost, pristopili bi bili uže do zdaj v večjem številu tej ustanovi. Žalibog da mnogi še le tedaj pristopijo, ko uže pomoč potrebujejo. Dobro je sicer tudi takrat, a bolje je prej. Vloženi denar je posojilnica vedno sprti izposojevala in lahko bi bila izposodila le še, ako bi ga bila imela.

monizirani spevov, v bogatem spremljanji z godbo, v mašanih zborih, v otožni melodiji, v resnem pripovedanju, v mnogih glasovih, v umetni sestavi, natančni izpeljavi in kolikor mogoče veliki razliki od dosedanega navadnega petja. Pobožno srce in cerkveno pravilo nam zadostuje; tudi sv. Cecilija ni drugega poznala. Kar posamezni pevci in godci vpeljujejo, naj imajo za se; da samo za slovesne pete maše skrbijo in navadno tiho mašo zanemarjejo, jim ne morem odpustiti. Ali ni več tihih maš v letu ko petih? ali ne velja tiha maša toliko, ko peta, kakor nas duhovni učijo? ali ni treba, da je človek tudi pri tihih maši (to je pri taki, pri kateri duhoven ne poje) pobožen in zbranega duha? Zakaj torej toliko skrbi za veliko slovesno mašo, za tiho, navadno pa nič? Po mojih mislih to ni prav.

Pevsko društvo, ki hoče sv. Cecilijo posnemati in cerkvene določbe gledé cerkvenega petja izvrševati, mora gojiti najprej narodno ljudsko petje. V cerkvi se ne poje zato, da ljudje poslušajo, ampak ljudstvo poje, da svoje notranje čute in svojo pobožnost izraža, kakor v molitvi. Kakor je potreben poduk v molitvi, tako tudi v petji. Gledé vtisa, ki ga petje naredi na poslušalca, se ne more primerjati nobeno petje z lepim, mogočnim, enoglasnim ljudskim petjem. V Nemčiji in na vzhodu so ponosni na to petje, katero imajo iz katoliške cerkve, ki ga goji od nekdanj. Mnogoglasnemu petju in instrumentom (razen orgelj, katere naj podpirajo ljudsko petje) cerkev nikoli ni bila posebna prijateljica, ker mnogoglasno petje sili

Občni zbor društva „Sloga“ je bil sklenil naj odbor vse stori, kar je treba, da se odpre v Gorici eden ali več slovenskih otroških vrtov, v katerih bi se odgojevali slovenskih roditeljev otroci, ki niso še za ljudsko šolo, od 3. do 6. leta. Posrečilo se je tudi to po mnogih naporih in raznem trudu. „Sloga“ si je odgojila učiteljico, ki vodi prvi otroški vrt, in je priskrbela gnotne pomoči, da more vrt izhajati. Vsakdo lahko spozna, kako velike važnosti so otroški vrti za uravno, telesno in duševno odgojo otrok. Marsikateri otrok dobiva v vrtu izpodbiti in navod, na kateri bi bil doma zastoj čakal. Neverjetno je, kako je prizadevanje goriških rodoljubov za ustanovitev tega vrta, v oči bodla napredujške sosedne druge narodnosti, ki so v svojem glasilu klicali na pomoč javne oblasti, da bi Slovencem zaprečile odgojevalni zavod. Naši otroci se pa učijo v otroškem vrtu, naj drugim privoščijo, kar sebi želijo, in mislimo, da to načelo ni nasprotno pravemu napredku.

V političnem oziru imeli so goriški Slovenci lani bojno leto, katero je za nje prav častno končalo. V očitve v deželni zbor prizadevale so živo borbo, ki je trajala dolgo časa in je pokazala nenavadno zrelost goriških rodoljubov. Nasprotniki narodovih teženj ostali so osramočeni in narod se je pokazal v najlepšem svitu v vseh svojih vrstah. Može, ki živé v središči, mislili so na vse strani, posvetovali se in delali priprave. Svoje misli in naklepe so drugim razodevali, da so jih odobrili ali pa premenili. Tako se je zgodilo, da so bili vsi volilci preinjeni o važnosti lanskim volitev in da so volilci kot politikarji oddajali svoj glas, ki so vedeli, za kaj gre. Narod je zmagal nad možni, ki bi se bili radi utrdili z ljudskimi glasovi. To je storil politični razum in organizacija, ki je bila na nekaterih krajih jako tesna. Voditelji manjših in večjih skupin po deželi spricali so svojo spretnost, ki jih sposobi, da bi o dani priliki vodili tudi velike oddelke. Goriškim Slovencem ne manjka ni voditeljev vsake vrste, ni krepkih borilcev. Slava jim!

Na duševnem in društvenem polji zbirala je v mestu goriška čitalnica mestne in deželne Slovence v preprijazne večere, obsegajoče razgovore, igre, petje, ples, domačo zabavo. Brala o in podporno društvo delalo je nekaj po vzgledu čitalnice, nekaj pa po svoje. Trudilo se je za omiko svojih udov, pa tudi za njih gnotni blagor s podporami v bolezni.

ljudstvo, da molči, in da prav lahko zgubi duha pobožnosti ter se navzame duha časne hvale, preširnosti in posvetnosti. Mnogoglasno petje in instrumente cerkev samo trpi v mejah, katere je določila.

Goji naj se tudi narodno mnogoglasno petje, pevski zbori, kvarteti, ali kar hočete; ali to petje naj ne prevaguje, naj ne duši ljudskega petja. Cerkev ni kraj, kjer naj se nekateri kažejo s svojimi glasovi in svojo izurjenostjo, med tem ko morajo drugi molčati. To petje pogosto preganja pobožnost iz cerkve. Pri ljudskem petji poje, kdor ima srce za tako pesem in tak napev; komur ne ugaja, molči. Pri zborih poje pa kdor je izučen, ne gledé na to, ali ima srce ali ne. Zato se na Dunaji razglašajo imena pevkinj v raznih cerkvah po časnikih, da jih hodijo ljudje poslušati kakor v gledišče. Naj bi namesto primedone zapelo zbrano ljudstvo: „Glej o grešnik,“ radovedni jud bi se moral spokorititi ali pa iz cerkve zbežati. Taki pevci pogosto motijo pobožnost zbranega ljudstva, katero so izključili od svojega petja.

Latinsko eno- in mnogoglasno petje zahteva se pri velikih, petih mašah, ko je ljudstvo po svojih pevcih združeno po nekdanji navadi z mašnikom in moli ali poje z njim ene in iste pesmi: Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus. Pa tudi pri takih mašah dajo se vplesti pesmi v ljudskem jeziku po izrečnem dovoljenji papeževem. Pri teh mašah bilo bi veliko popraviti v besedah, ki se pačijo in krajsajo, v napevu in gledé instrumentacije, katera spominja včasih ne na cerkev, ampak na bojno polje ali hrumeče sprevede po mestih,

LISTEK.

Cecilijansko petje.

Iz goriške okolice, decembra 1883.

Mnogo se je letos govorilo in pisalo o cecilijanskem petji in cecilijanskem društvu, zakaj bi tudi jaz svoje ne povedal? Prašal sem Petra: kaj je tisto cecilijansko društvo? Rekel mi je: društvo je, ki goji cecilijansko petje. Šel sem k Pavlu in ga prašal: kaj je cecilijansko petje? In mi je rekel: petje cecilijanskega društva. Misli sem si: ali vem kaj več ko prej? Pustil sem popraševanje in začel sem razmišljati po svoji pameti in sem dejal: cecilijansko petje je izvestno petje cecilijancev in cecilijansko društvo je društvo cecilijancev. Cecilijanci so pa nasledniki ali otroci svete Cecilije v petji in mati sv. Cecilije je cerkev. Ker je imela sv. Cecilija prijeten glas in polno srce, je rada pela, in ker je cerkev ljubila, je pela tako, kakor jo je cerkev učila. Kdor koli torej poje iz pobožnega srca in po navodu sv. cerkve, je cecilijanec, naj poje sam ali v družbi, eno ali mnogoglasno pesem, spremljajoč pesem z godbo ali ne, v domačem ali tujem jeziku, pri veliki ali pri tihih maši. Tako sodim jaz; če vé kdo kaj boljšega, naj pové.

Po mojem mnenji so torej nepopolni cecilijanci, ki menijo, da bistvo cecilijanskega petja je v latinskem jeziku, v gregorijanskem koralu, v har-

Goriški Slovenci imeli so tudi svoja glasila: „Sočo“ na narodno-političnem, „Gospodarski list“ na gospodarskem in „Solo“ na šolskem in odgojevalnem polju.

Po vsi pravici smemo torej reči, da Slovenci na Goriškem v preteklem letu niso nazadovali, ampak veselo napredovali. Želimo, da bi tudi letosnje leto lepo se razvijali in ohranili si častno ime, katero so si pridobili pri drugih Slovenceh. Slednjic pa hvala možem, ki odgojujejo ljudstvo v političnem oziru, naj bodo v središču ali pa na deželi, in hvala rojakom, ki se brigajo za podak in podpirajo tako delo svojih izobraženejših mož. Po takem složnem in skupnem delu zagotovi si narod boljo prihodnost.

Kako sodijo Nemci o nas.

Zadnjič smo poročali, kako sodijo Nemci zunaj Avstrije o naših narodnih pesnih, basnih, o našem leposlovju in njegovih zastopnikih. Iz podanih potez so se čitatelji „Soče“ lahko prepričali, da je razsodba Lipsijskega Nemca o nas in naših razmerah pravična, stvarna, da celo mila. A isto tako stvarna, istinita je podoba, katero je narisal pisatelj, ki mora naše razmere natanko poznati, o političnem položaju slovenskega naroda. Evo jo v prevodu:

„Glavno središče vsega političnega boja in prizadevanja pri Slovencih je v tem, da bi svojo narodnost ohranili ter jezik v šoli, uradu in v javnem življenju do veljave spravili. Če zahteva slovensko ljudstvo pogoje za pristi razvoj svojega jezika in za obstanek svoje narodnosti, sledi le zakonu ohranitve in spoštovanja samega sebe. Pri vsem spoštovanju do ptujih kulturnih jezikov in posebno do leposlovju bogatega nemškega jezika slovensko ljudstvo nikako odstopiti od svojega narečja v korist tujemu, ker bi s tem svojemu razvoju škodilo. Vsako ljudstvo more se le na narodni podlagi razvijati in napredovati, kati kjerkoli se poskusi po drugem načinu narodni razvoj pospeševati, napredujejo in razvijajo se v najboljšem slučaju posamezne osebe, celota ali množina pa spi, zaostaja ali celo nazaduje. Da je temu tako, to svedoči slovensko ljudstvo samo. Če se duševni in gmotni razvoj slovenskega ljudstva še tako nizko oceni, stalno je, da je pridobilo ljudstvo vse, kar ima, le na narodni podlagi, a v najžalostnejših razmerah je bilo ta čas, ko se je narodna zavest najhuje tlačila.“

„V obče si prizadevajo vsi narodi, da bi svojo narodno individualnost ohranili in branili. Bistveno znamenje in duševna zveza narodne individualnosti je pa skupnost jezika. S tem, da brani slovensko ljudstvo svoji jezik, brani svojo narodnost in zahteva le to, kar mu zagotavlja §. 19 avstrijskega državnega zakona, ki se tako-le glasi: „Vsi narodi so enakopravni; država priznava enakopravnost vseh jezikov v šoli, uradu in v javnem življenju.“ Toda ta paragraf je, kakor je rekel neki slovenski poslanec v državnem zboru, podoben sfnksi, ki molčča pred nami leži, se vedno prijazno smehlja in z glavo majaje vse zanikuje. V tem tiči povod, zakaj raste še nekaj let sem razburjenost med narodi; jedna stranka bi hotela hitro zapredovati druga pa nič

Pri vsakoršnem cerkvenem petji treba je gledati na besede, da so dostojne in da se ujemajo z dnevom, ko se pejejo. Enako je treba gledati na napev, ki naj bo v soglasju z besedami. Nekateri pesmi, ki se dandanes pejejo v cerkvi, bi se z drugimi besedami prav lahko tudi drugje pele, kjer se ne mašuje. Cecilijansko društvo naj skuša najprej to odpraviti, kar nasprotuje cerkvenim določbam, potem naj vpeljuje, kar cerkev priporoča. Neprimerno se nam zdi, da začenjajo cecilijanci po nekaterih krajih z najtežjimi latinskimi mašami. Umetne mnogoglasne maše so vrhunec cerkvenega petja v umetnostnem oziru; zato naj pridejo zadnje na vrsto; drugače bi morebiti cecilijanci zidali pri strehi in bi se jim celo poslopje posulo, ker bi ne imelo trdne podlage. Neprimerno zdi se nam tudi to, da se po nekaterih krajih ljudsko petje izpodriva in da se vsilujejo sami zbori. Ali ljudstvo ni vredno, da bi pelo? Slednjic zdi se mi tudi to neprimerno, da se na mesto pokvarjenih, svetnih napevov, katerim je ljudstvo vajeno, stavijo brez lahkega in počasnega prehoda najotožnejše in rekel bi najžalostnejše maše. Uzor se ne doseže in se ne more doseči naenkrat, treba mu je polagoma pot pripravljati.

Kakor na petje, ozirati se mora cecilijansko društvo na orgljanje. Tudi v tem oziru je mnogo pomajkljivo. Orglavci naj bodo najprej tehnično, v prstih dobro izurjeni; potem naj poznajo nekoliko cerkvenih obredov in cerkvenega duha. Če kdo med povzdigovanjem svira svojo „Milo, milo lunico“, kakor jo je nekdo letos v resnici sviral, ne more trditi, da je do globočine srca presunjen cerkvenega duha. Polagoma in brez velikega hrupa pride se naprej, počasen korak je bolj varen ko hiter in ima navadno tudi bolj uspeh. Nadejam se, da cecilijansko društvo bo mi dritrjevalo z besedo in z dejanjem. Bog daj!

dati. Vendar so se valovi v zadnjem času nekoliko polegali in nadejati se je, da se tudi tukaj mir povrne, ako obe stranki svoje zahteve zmanjšati ter jih istinitim potrebam podrediti.“

„Boj suče se večinoma okoli šolstva, posebno okoli srednjih šol in nemškega učnega jezika. Od več strani se namreč trdi, da hočejo Slovenci nemški jezik iz srednjih šol popolnoma odstraniti. Reči smemo, da poznamo zahteve Slovencev prav dobro, a zagotoviti moramo, da ni dobiti niti jednega Slovenca, ki ima kaj veljave, ki bi tako nespametno naredbo priporočal. Vsak pameten človek sprevidi, da je neobhodno potrebno, da si prisvoji slovenska učeča se mladina nemški jezik popolnoma, ne le radi javnih služeb, katere bi imela zavzeti, temveč tudi radi društvenih ozirov in različnih razmer v tej mnogojezični državi. To je le prazen strah, ako kdo trdi, da se ne bodo Slovenci nemščine učili, če se jim to na prosto dá. Te nevarnosti ni. Slovenci so marveč uverjeni, da je potrebno ali pa saj previdno in koristno, da si prisvoji vsak omikanec v Avstriji saj dva jezika, ter pripoznajo, da jeden teh jezikov mora biti nemški. Ne dvomimo, da ne bi bila nemščina radi njene slovstvene veljave in njene dosedanje obče rabe tudi tedaj v nekem smislu državni jezik; to je jezik državnega zbora, vojske in višjih uradov, ko se je daakopravnost popolnoma izvede. Proti takemu nadvladanju nemščine, ki ima svojo podlago v veljavi jezika in mdsobno potrebo državljanov, ne bodo Slovenci za stalno nikdar resno nrsprotovali.“

„Primerno se nam zdi, da opomnimo na tem mestu na zavod, kateri si je pridobil za omiko slovenskega ljudstva neprecenljivih zaslug, to je namreč društvo sv. Mohora. To društvo je izdalo l. 1882 28.925 gl. za omiko slov. naroda. Društvo je imelo istega leta 28.925 udov, katerih plačuje vsak 1 gl. na leto in dobi od društva po šest knjig. Leta 1882 je tedaj društvo 28925 × 6 = 173.550 knjig med ljudstvo razposlalo. Društvo obstoji že 22 let in je že nad dva milijona knjig zgodovinske, naravoslovske, kmetijske, leposlovske in podučljive vsebine med ljudstvo razdelilo. Če doštejemo še to, kar je „Matica slovenska“ za narodno omiko storila in kar pedagogični in leposlovski listi podajajo, pripoznati moramo, da so Slovenci za narodno omiko primerno mnogo storili. V zadnjem času je obrnila tudi vlada, t. j. parlament, svojo pozornost slov. šolstvu. Začetkom leta 1882-83 vpeljale so se v vseh srednjih šolah na Kranjskem slovenske paralele, ki veleva učnikom, naj rešujejo vloge strank, ki ne znajo drugega nego slovenski, v slovenskem jeziku. To je gotovo le čin pravice do slovenskega ljudstva.“

„Tudi gledé narodnega jezika v uradu so se razmere nekaj zboljšale. V tem oziru velja že izza časa cesarice Marije Terezije, po cesarji Jožefu II. vpeljan zakon, ki ni bil še nikdar preklican in ki zapoveduje uradom, naj sprejemajo vloge v deželnem jeziku pisane, ter jih v istem jeziku rešujejo. Toda na oni zakon so v teku časa tako pozabili, da je moralo izdati ministerstvo posebno naredbo, ki veleva uradnikom, naj rešujejo vloge strank, ki ne znajo drugega nego slovenski, v slovenskem jeziku. To je gotovo le čin pravice do slovenskega ljudstva.“

„Večkrat se je sprožila misel, da naj se Slovenci ponemčijo ali pa s sorodnimi Hrvati spojijo, ker jih je pretnalo, da bi mogli biti sami za se; toda močno se vara, kder še danes o ponemčenju Slovencev sanja, ko se je slov. jezik toliko razvil in ima narod z ozirom na kratek čas resnega dela že veljavno leposlovje. Isto tako brezuspešno bi bilo tudi, če bi si hotel kdo z uprašanjem glavo beliti, kaj nastane iz Slovencev, če se ne dajo ponemčiti in če bi se ne hoteli sorodnemu narodu prisloniti.“

„Ko bi bili hoteli Slovenci ponemčiti se ali pa se s sorodnim narodom spojiti, imeli bi bili za oboje v tisoč letih časa dovolj. Toda Slovenci ne hrepene po drugem nego po tem da postane enakopravnost v Avstriji tudi za njee resnica ter da bi našli v tej državi sebi primerno postavno zavetje. Naravno pa je, če pozdravljajo dan danes z veseljem napredek v duševnem razvoju in ugodni uravnavi državnih, gmotnih in društvenih razmer pri sorodnih narodih sedaj, ko je med vsem izobraženim svetom narodno sočutje tako močno razvito.“

„Glavna točka v političnem programu slovenskem je združnje vseh pokrajin, kjer Slovenci prebivajo, v eno skupino. To hrepenenje je dandanes pač lahko razumljivo, če premislimo, da so Slovenci, dasi stanujejo zdržoma, razcepljeni v šest pokrajin in vsem neugodam potujčevanja podvrženi. Ko bi se pa državi posrečilo, enakopravnost v vseh pokrajinah, kjer Slovenci stanujejo, izpeljati, potem bi potihnil najbrže tudi ta klic po združenju.“

„Državi je bilo slovensko ljudstvo pri vsaki priilki zvesto in lojalno in je žrtvalo za ujo v času stiske radostno vse, življenje in imetje. Starejša in novejša zgodovina avstrijske države mora sinovom tega ljudstva spričevati, da so bili vselej med najhrabrejšimi.“

„V časnikih nahajajo se večkrat izjave, da so Slovenci liberalnim mislim nasprotni in klerikalnim nagnjeni. Toda vprašamo, kakošno mora

biti ljudstvo, ki se bojuje za svobodo svojega narodnega obstanka in pravico svojega jezika, ki pa ni zaviralo nikdar vere, narodnosti in slobode drugih narodov, nego liberalno? More li biti tako ljudstvo nazadnjaško? Nazadnjaško ne, pa klerikalno, trdijo nekateri.“

„Slovenci prišli so tako na glas nazadnjaškega mišljenja, kakor Poncij v kredo. Klerikalno je toliko kakor duhovsko, tedaj duhovsko ljudstvo. Ako označuje ta izraz nagon za duhovsko nadvladanje, potem ne pomeni gledé Slovencev iz dveh vzrokov nič. Kajti Slovenci si niti ne želé duhovske vlade, niti ni duhovnikov, ki bi želeli vladati. Spoštovanje do duhovščine v Slovincih ima vse drugo zaslonbo. Duhovščina je pri Slovincih skoraj jedini varuh nrvnosti in, kakor stvari dandanes stoji, saj na deželi jedina podpora narodnega jezika in narodnosti. Za stalno pa se ne najde niti najmanjše znamenje, po katerem bi se dalo dokazati, da tih duhovščina gospoduje. — Če niso razdeljeni Slovenci v dva tabora, v liberalni in klerikalni, ne sme se to krivo tolmačiti, češ da Slovenci nimajo pravega razuma za v resnici liberalne misli in pravi napredek.“

„Zaostaja nam še, da spregovorimo nekoliko tudi o položaju slov. poslancev v državnem zboru. Ti so se naslonili na večino državnega zbora, sestavljeno iz konservativcev, Čehov in Poljakov, da bi z njih pomočjo želje slovenskega naroda uresničili. Vsi naporu državno-zborskega slovenskega oddelka, ki šteje sicer le 14 glasov, pa je pri sedanjih razmerah avstrijskega parlamenta lahko odločiven, veljajo do sedaj izključljivo jezikovni enakopravnosti Slovencev; sploh pa se je bavil do sedaj državni zbor večinoma z gradivom, namenjenim urediti ustavne razmere avstrijskih narodov. Kar so Slovenci dosegli v štirih letih Taafejevega vladanja, je jako neznatno in ni v nikakem razmerju z nadami, katere so gojili; vendar nekaj so dosegli: slovenske paralele na kranjskih srednjih šolah, ministerska naredba gledé vpeljave slovenskega jezika pri sodnijah, so uspehi, na katere smejo Slovenci z zadovoljstvom ozirati se in kateri morejo njih nade povečšati.“

Tako Nemeec o nas. Slišati smo morali že, da smo Slovenci jednaki otrokom, kateri hitijo materi povedati, ako jih kdo pohvali. Odgovarjamo tem gospodom sledeče: Po večletnem boji utrjeni smo toliko, da nas nasprotnikova neopravičena graja ali celo njegovo psovanje nikako ne oplaši in ne spravi iz navadnega tiru narodnega dela. a še manj nas omami hvala ali pravična sodba o nas. Prepričani smo, da je koristno in potrebno, da si sosedne narode ogledamo od obeh strani, dobre in slabe, ter da poizvemo, kako mislijo in sodijo o nas pisatelji zaslepljeni po strasti, in kako možje, ki so strasti prosti. To nas je napolnilo, da smo objavili te vrstice. B.

Dopisi.

V Gorici, 31. dec. — Slovensko bralno in podporno društvo imelo je včeraj svoj letni občni zbor, kakor sem uže zadnjič naznanil. Ob določeni uri zbralo se je toliko društvenikov, da je mogel zbor pričeti; a dobajalo je tudi pozneje toliko udov, da je bila srednja soba natlačena, med tem ko v prvi bilo je še nekoliko prostora. Zborovanje odpre predsednik g. Fr. Povše s primernim nagovorom. Sledilo je poročilo tajnika g. K. Prinčiča, ki je poudarjal ugodno društveno stanje in je rekel, da se ima društvo za to zahvaliti Bogu, ki je društvenike varoval boleznii, protinoma sv. Cirilu in Metodu, ki sta za društvo prosila, in društvenemu zdravniku dr. Al. Rojcu (ter njegovemu namestniku dr. M. Keršovaniju), ki je bolne ude skrbno in naglo zdravil. Denarničar g. A. Klobučar poročal je o stanju denarnice v začetku in pri koncu upravnega leta ter o njeni usodi v raznih lanskih četrtletjih. Obe poročili sprejel je zbor prav prijazno in ji je odobril.

Knjigovodja dr. A. Gregorčič poročal je potem o sklepu računa za leto 1883 in o proračunu za 1884. Navajal je posebe dohodke in posebe stroške ter je opravičeval posamezne zneske v dohodkih in stroških, primerjaje jih z lanskim proračunom. Poročilo trpelo je precej dolgo, ker je poročevalec pojašnjeval tudi še tako male vsote. Po nasvetu g. Jul. pl. Kleinmayrja sprejelo se je v proračun za muzikalije 20 gl. namesto nasvetovanih 10 gl. Občni zbor je pohvalil račun in proračun, kateri zadnji kaže dohodkov brez letošnjega preneska 1535 gl. 60 kr., stroškov pa 953 gl. 10 kr. Društveno premoženje pomnožilo bi se torej v prihodnjem letu za 582 gl. 29 kr. Gospodarnik g. J. Vuga poročal je o društvenem inventarju in o knjižnici. Za društveno zastavo nabranih je bilo 260 gl. 10 kr., ki so naloženi v posebni knjižici v hranilnici goriški.

Volil se je potem nov odbor. Predsednik bil je izvoljen z vsklikom g. Fr. Povše. V odbor so bili voljeni gg.: prof. Berbuč, dr. N. Tonkli, dr. A. Gregorčič, č. g. Hilarij Zorn, Anton Fon, Jožef Hvala, Anton Klobučar, Ludovik Lodati, Karol Prinčič, Jušt Vuga. Namestniki so voljeni gg.: Fr. Krašan, P. Mu-

rovec. J. Oblak. V senat ali mirilno sodnijo se prišli: č. g. P. Kobal, dekan, Fr. Podgornik, J. Katnik, J. pl. Kleinmayr in mejni grof A. Obizzi.

Potem so prišli na dnevni red razni predlogi. Društvenik J. Buda je prasha, kaj se zgodi z društvnikom, ako celo leto podporo uživa in se vendar ne ozdravi. Predsednik odgovori, da po društvenih pravilih ima odbor pravico, plačati takemu društvniku primeren znesek enkrat za zmiraj, in da s tem preneha dotičnik biti ud društva. Dalje je prasha isti društvnik, ali imajo pričakovati udje, ki bi plačevali 10, 15, 20 let v društvo, za svojo starost kako podporo, in če ne, ali se ne sprejme kaka določba v tem oziru v društvena pravila. Predsednik je odgovoril, da po sedanjih določbah društvenih pravil se ne more dovoljevati podpora v starosti in da zaradi tega je sprožil misel, da bi se ustanovila pokojninska zadruga, ki bi dopolnovala podporno društvo. Vname se o tem razprava, katere so se udeležili gg. prashalec, predsednik, J. Oblak, Fr. Peršič, Hil. Zorn, grof Obizzi, dr. Gregorčič, prof. Berbuč in K. Prinčič. Slednjic obvelja predlog g. Berbuča, naj se naloži novemu odboru, da stvar vsestransko pretrese in prihodnjemu rednemu zboru o tem poroča, oziroma, ako za dobro spozna, nasvetuje premembo pravil v tem smislu.

Društvenik g. J. Oblak je nasvetoval, naj se bere vsako leto, ako je mogoče začetka novembra, ena sv. maša za vse umrle društvnike. Nasvet se s pohvalo sprejme in zbor se konča.

V svoji seji 2. jan. sestavil se je odbor tako, da je bil voljen: podpredsednik in knjigovodja dr. Gregorčič, denarničar častiti gospod Hilarij Zorn, tajnik K. Prinčič, knjižničar profesor Berbuč, gospodarnik J. Vuga. V veselilnem odseku so prof. Berbuč, J. Vuga in K. Prinčič. G. Ant. Klobočar ni prevzel odborništv, zato se je na njegovo mesto poklical v odbor namestnik g. J. Oblak, ki je bil že dve leti v odboru. Iz srca želimo vztrajne moči novemu odboru blagoslov in srečo celemu društvu.

Iz Mirna, 29. decembra. Pritrkovanje zvonov in streljanje možnarjev naznanjalo je bližujim občinam preteklo soboto izvolitev novega nam župana v osebi g. Vinko-ta Faganelli-ja. Ker se je bil g. Janez Skalettari 21 let trajajočega županovanja utrudil ter se nadaljnemu vladanju prostovoljno odpovedal, nastalo je bilo malo dni pred volitvijo več strank za razne kandidate, tako da je bilo opazovatelju težko odločiti, kdo bode zmagal. Se le zadnji trenutek pred volitvijo se je manja stranka z večjo zjediniła ter zvoljen je bil z vso častjo (enoglasno) g. V. Faganelli. Preverjeni smo, da volitev je dobro premišljena in da bode novi župan vreden naslednik svojega, celej občini za vedno v dobrem spominu ostalega, s zlatina križem za zasluge odlikovanega, prednika.

Popoludne bil je skupni obed, pri katerem nas je počastil c. k. okrajni glavar, visokorodni gospod baron Rechbach s svojimi navzočnostjo. Da! je bilo mnogo napitnic: Nj. Veličanstvu, c. k. okrajnemu glavarju, novemu županu itd., razume se po sebi.

V Šebreljah, 27. dec. 1883. — Kakor ti je znano, draga mi „Soča“, napravili so bili naši pevci na dan sv. Štefana zopet veselico. Ljudstva, dasi je bilo tisti dan nekako oblačno — zbralo se je bilo toliko, da je bila velika guječa. Sprevideli so menda naši ljudje, da tudi Šebreljci lahko kaj lepega napravijo. Še celo onih, ki so temu početju vedno nasprotni, bilo je mnogo pričujočih.

Tudi pri tej priliki nas je bilo počastilo mnogo zunanjih gostov, tako iz Jagersč. s St. Viške gore in celo iz Otaleže. Petja, ki je naša usesa razveseljevalo, človek ne more prebraviti; posebno „Domovini“ in pa „kitica narodnih pesmi“ povzdignili sti našega duha. V takem trenutku mora človek svojo tugo pozabiti in se radovati. Za mešani zbor se moramo posebno č. pevkinjam zahvaliti, da so hotele na odru peti; pa mem, da tudi v prihodnje nam zapojejo še katero.

Igra vršila se je bolje, nego smo pričakovali. Tudi tu niso naši diletantij neizurjeni, posebno g. Iv. Rejec pokazal se je spretnega igralca. Naj izrečem svojo hvalo posebno č. igralci, ki se je toliko potrudila, da se je igra mogla vršiti.

Tudi druge točke niso se izvršile nič manj hvale vredno, posebno srečkanje bilo je prav zabavno in razveseljivo. Napravili smo bili božično drevo, za primeren kinč izrekam tu srčno hvalo gosp. Harmeljevi. Po drevesu razpostavljeni so bili dobutki, katerih je bilo šest: krasna slika z zlatim okvirom, mašna knjiga, urna verižica, listnica, ogledalo, krasna sveča za cerkveno rabo. Kako je bil vesel mož, ki je dobil sliko, katero si je že dolgo časa želel, ktera se mu je pa predraga zdela, da bi jo bil kupil, pa še z zlatim okvirom.

Ravno tako je bil vsak drugi zadovoljen s svojim darom, ki ga je dobil za malo novcev. Po končanem programu vršila se je domača večerna zabava, med katero so nas pevci vztrajno razveseljevali. Res krasen večer je bil. Komu se imamo za to zahvaliti, dobro vemo uri, pa tudi č. g. bralci. Bog nam ga ohrani še mnogo let. Živio!

S Cerkljanskega, 31. dec. — V kratkem zatonu staro leto z vsemi veselimi in žalnimi spomini v dolgo večnost. Mnogo želj ostalo je neuresničenih, mnogo nad neizpolnenih; želimo, da se uresničijo saj v prihodnje. Za naš okraj na primer bi si jaz želel, da bi nam saj v prihodnje slavni c. k. uradi dopisovali v mihi nam materiščini, česar še zamerom živo pogrešamo. Enako bi želel nam saj toliko zavezanosti, da bi, kadar imamo kaj opraviti pri sodniji, davkariji, notarji itd., tirjali resno, česar nam sami od sebe ne dajo. Pa tudi še mnogo krajevnih ali lokalnih želj imamo, o katerih želim, da bi se izpolnile saj v prihodnje. Otaležem bi želel, da v kratkem dobijo novo šolsko poslopje in svoj občinski zbor, ki bi skrbel za vse jednako, tudi za občane na levi strani Idrije, da bi ne imeli takih potov, po katerih se vsakdo boji hoditi, kogar sreča ali nesreča zanese v te kraje. Cerkljanom bi želel, da bi imeli saj pol manj krčem, v pošto hranilnico pa da bi vložili saj toliko goldinarjev, kolikor sedaj soldov. Občini v N—kah bi želel saj šestorico (pol ducata) pevcev, vnetih Cecilijancev, da bi imel potem naš okraj večinoma pravo cerkvenemu duhu primerno petje. Jagersčanom pa želim izvrstnega dušnega pastirja, ktereга že dalje časa željno, a do zdaj brez uspeha pričakujejo, sicer čemu bi jim bil izvrstni Cecilijanski zbor, če pa maše nimajo? Občini v R. bi želel prijateljskega porazumljenja na cerkvenem in šolskem polju itd.

Tako bi imel še mnogo in mnogo povedati in želeli, na primer „Soči“ polovico več naročnikov, naročnikom pa ljubo zdravje in saj toliko novcev, da bi jih imeli za vsakdanje potrebe in da bi jim jih še toliko ostajalo, da bi velecenjeno „Sočo“ lahko naprej plačevali. Pa rajši sklenem, da se komu ne zamerim; le srčno voščilo še izrečem vsem dragim čitateljem „Soče“ za novo leto. Da ste mi srečni in zdravi; Bog vas živi!

Pod Kuklo, dne 17. decemb. — (Trentarska šola. Napredek! Zima priklina!) V starih časih so puščavniki in samotarci v svojih celicah mladino podučevali. To nam kažejo podobe, ki se tla pa tam nahajajo. Isto tako je bilo do sedaj v Trentu. Tukajšnji duhovnik, ki je ob enem tudi pomočni učitelj, moral je imeti šolo v svoji sobi, ali pa opustiti podučevanje. Da prvo ni kaj prijetno, temveč za daljovna jako motljivo, mi menda vsakdo pritrdi. Da drugega tukaj ni želiti, je umljivo!

Nu sedaj bit će drugače. Vsled trkanja se je odprla šola v Špikovi hiši. Res, da soba ni napravljena in opravljena po najnovejših tirjatih; a za nas „te boga“ je zadosti dobra! — Se vé da, če bi bil zagotovljen obstanek sedanjemu pomočnemu učitelju — duhovnu; sem hotel reči: če bi bilo gotovo, da bodo Trentarji vedno imeli svojega duhovna kakor bi tikalo: onda, bi se lahko še boljše napravilo! A tako: hvala sl. okrajnemu šolskemu sovetu, da imamo vsaj toliko!

Ves advent smo imeli tukaj zornice; ljudstvo je kaj rado prihajalo v cerkev do zadnjega dne.

Danes ves dan sneži; snega je 32 cm. pri cerkvi. Če bi bil res Rus, bi se veselil, ter uskliknil: bele muhe, bele muhe! A tako pravim: Bog daj dobro!

Politični pregled.

Za prvo sejo državnega zbora, katera bo dne 22. t. m., je na dnevnem redu med drugimi točkami dr. Herbštov in Wurmbbrandov predlog o jezikovnem vprašanju, od katerega si obe-tajo ustavoverci zlate gradove. V tem predlogu so našli sredstvo, tako se saj nadjajo, ki grofa Taaffeja in njegovo vlado uniči. Nanašajo se na podporo Coronini-jevega kluba in treh konservativcev — med temi Lienbacher; s pomočjo teh upajo večino doseči. Če misli ali mora grof Taaffe res odstopiti, kakor nekateri trdijo, ponudi se mu tu lepa prilika, da izvede svoj namen.

Na Dunaji je bila 30. dec. 1. l. grda demonstracija proti misijonskemu pridigarju Hammerlu. Nezadovoljueži, ki so nered pouzročili, većinoma delavci, so začeli zvižgati, sikati in proti leci kamenje metati, kar je naredilo velik strah. Sedem oseb je bilo v guječi ranjenih. Drugi dan je Hammerl pridigo nadaljeval, ne da bi se bil nered povrnil. To kaže zopet, da je začelo socialno uprašanje na duri trkati in da bo treba resnega dela, da se vredi, če ne, ne pojde prav.

Na Hrvatskem sta odstopila predsednik in podpredsednik sabora, ker so se po vstopu poslancev iz Krajine razmere v saboru predru-gačile, a bila sta zopet voljena. Volitve krajinskih poslancev je zbor odobril. Uradni list iz Buda-pešte objavlja z dnem 1. jan. t. l. cesarjevo

pismo, po katerem preneha za Krajino komisarjat; tako je s tem odstranjen zadnji košček starih krajinskih uredeb, ter se upelje v polni meri ustavno življenje.

V Budapešti je navada, da gredo prijatelj-ske politične stranke ministerskemu predsedniku in drugim čestitat. Iz odgovora, ki je navadno politične vsebine, prorokujejo potem časniki in politiki, kaj prihodnost prinese. Iz letošnjega odgovora ministra Tisze mu časniki prorokujejo, da ne bo dolgo kot minister živel.

Poroča se, da se vrne ruski minister zunanjih zadev sredi tega meseca domov; pri tej priliki se bo mudil nekaj časa tudi na Dunaji. Ruskemu carju pripetila se je nezgoda; ko se je peljal na lov, so se mu konji splašili, car je padel iz sani, ter se je močno poškodoval. Vendar poškodovanje ni bilo življenju nevarno, in car je sedaj že skoro popolnoma okreval. — Nihilisti so pričeli zopet rogoviliti, usmrtili so nekega višjega policijskega uradnika.

Iz Egipta se brzobjavlja, da je bil napad ustajnikov od posadke v Geriveh odbit. Ustaj-niki so imeli velike zgube in imeli bodo še večje, ker je šel tudi neki navdušen Dunajčan v Egipt, da se bo boril proti Madiju, ako mu pogum ne pade ali sreča ne zlaže.

Domače in razne vesti.

Društvo „Sloga“ bo imelo 17. januarja t. l. ob 11. uri zajutra v prostorih podpornega društva svoj letni občni zbor. Razen navadnih poročil bodo na dnevnem redu peticije do visoke vlade za vpeljavo deželnega kulturnega sveta na Goriškem, za državno podporo otroškemu vrtu in za širjenje in zravljenje cest. Odborovo poročilo se bo razpošiljalo še le po občnem zboru, da pridejo tudi dotične peticije vanj. Društveniki so vabljeni, da se snidejo v obilnem šte-vila.

Slov. bralno in podp. društvo izvolilo je v svojem občnem zboru 30. dec. prvega častnega uda milostljivega gospoda knezonadškofa goriškega dr. Alojzija Zorna. — Prihodnjo nedeljo ob 11. uri bo društvo dražilo svoje časopise.

Hiralnica ali hiša, v katero bi se sprejemali slabotni, stari, šibkoumni in taki ljudje, ki potrebu-jejo varstva in nadzorstva, potrebna je naši deželi. To spričuje darušeje poročilo iz Kanala, kjerj imajo zblazuenega fanti, ki morebiti zdaj ni nevaren, ki pa lahko nevaren p. stane, ki je tudi zdaj jako nadležen, ker straši s svojo navzočnostjo ljudi po hišah. Takim rečem moralo bi se na vsak način kako v okom priti.

Slovenska narodna čitalnica sklenila je, da se bo držala tudi letos veselilnega programa drugih let ter da priredi letošnji pust tri besede s plesno zabavo in en ples, v postu dve besedi, po Veliki noči in proti koncu društvenega leta po eno besedo. Pustne besede bodo 19. januarja ter 2. in 16. februarja, ples pa 24. februarja, dva dni pred pustom. Nataučni program posamičnim veselicam in dnevni poznejim besedam nanašajo se društvnikom o primernem času. Število društvnikov poskočilo je od zadnjega občne-ga zbora za 22, tako da šteje čitalnica zdaj 145 udov, in odbor se nadeja, da poraste število še za nekoliko udov. Goriški Slovenci, hitite, dokler ima čitalnica vstopnih listov. Kdor se prej oglasi, njemu se prej izroči sprejemni list.

Pokojninska zadruga ustanovi se v Gorici in sicer tako, da ji bodo lahko tudi ženske pristapale. V nedeljo, 23. decembra, zbralo se je bilo v podpor-nem društvu, kakor smo predzadnjič naznanili, precejšnje število društvnikov, ki so enoglasno sklenili, naj se osnuje tako društvo. V osnovalni odbor so bili voljeni ti le gospodje: Fr. Povše, mejni grof A. Obizzi, Aut. Jeretič, Jašt Vuga in Jožef Hvala. Tisti dan oglasilo se je že 30 mož, ki so izrazili željo, da ho-čejo pristopiti društvu, ako se ustanovi. O postanku zadruge se ne more torej več dvomiti. Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal.

Deželna blagajnica imela se je združiti po sklepu finančnega odseka v zadnjem zasedanji dež. zbora z goriško državno blagajnico, da bi se prihranili stroški, ki se plačujejo za razmeroma majhno delo denarni-čarjevo. Razni razlogi nagili so deželni odbor, da je oni sklep popustil in da je sklenil blagajnico svojo službo razpisati. Ker je tudi c. k. gozdarji urad v Gorici nameraval oddati svojo blagajnico drugim v oskr-bovanje, ali bi se ne moglo tako narediti, da bi de-želni blagajnik sprejel tudi denarnico gozdnega urada? Dela bi ne imel preveč, ampak le toliko, kolikor en mož lahko omaguje. Stroški bi se pa prihranili de-želni državi, ker bi vsaka pol plačevala; vru tega

bi prišla gozdna denarnica v mesto, kar bi meščanom močno ugajalo, da bi jim ne bilo treba hoditi na solkanski cesto. Menimo, da stvar je vredna, da bi jo naši zastopniki vzeli v resen pretres. To je toliko laže, ker zdaj sti obe službi izpraznjeni in čakati nameščenja.

Opozorjemo častite čitatelje na dopis „S Cerkljanskega,“ ki smo ga dobili iz kmečke roke, ki pa nikakor ni edini svoje vrste. Iz tega lahko spoznajo brez truda neki naši sosedje, ki znajo samo zabavljati, kako naš narod napreduje. Slovenski kmet je že toliko izobražen, da piše v časnike; nekateri Slovencem nasprotni časnikarji so pa v pravi omiki toliko zaostali, da jim je najljubša piča poročati surova dejanja in zagovarjati surova načela. Slovenci, poštna pot omike in resnice pripelje nas do zmage; nikar ne obupati, prihodnost je naša!

Pogreb ranjke Marije Fabijanijeve bil je preteklo nedeljo jako dostojen. Pokazalo se je pri tej priliki, kako priljubljeni sti pri Goričanih, posebno pri goriških Slovencih družini Fabijanijeva in Pečenkova. Spremlstvo bilo je mnogoštevilno, sestavljeno iz najrazličnejših stanov. Spreveda udeleži! se je po lepi navadi, ki je pa v Gorici malo znana, tudi soprog ranjce z njenimi brati. Blag spomin pobožni gospej in večer ji počitek.

Pomlad pozimi. V Ravni, ograjna v Pevni, so se prikazale cvetlice in sicer: zvončič, trobentice, anemone in dve drugi vrsti, ki so neznane naznanilcu, ki so bile poslana v Gorico raznim družinam za novoletni dar.

C. k. kmetijsko društvo goriško imelo bo 7. januarja ob 11. uri predpoludne v društveni pisarni občni zbor, v katerem se bo volil nov podpredsednik vsled odpovedi Viljela viteza Ritterja. Obravnavali se bodo tudi razni predlogi, ako se stavijo.

Fr. Erjavca „Mineralogija“ potrjena je od visokega c. k. ministerstva kot učna knjiga za nižje razrede srednjih šol. Vesel mora biti vsak Slovenec lepega napredka na našem slovstvenem polju.

Postava za pogozdovanje Krasa, katero je bil sklenil goriški deželni zbor v svojem zadnjem zasedanju, dobila je najvišje potrjenje.

Na Gradišči so pred kratkim ustanovili „bralno društvo,“ katero je imelo dne 26. dec. svoj prvi občni zbor. V odbor so bili voljeni: g. Anton Belé, predsednik; g. France Kerševani, tajnik; g. Janez Skomina, blagajnik; g. Jožef Mozetič, odbornik; g. Anton Vodopivec, namestnik.

Iz Kanala se nam piše dne 2. jan. — Pred letom dnij je neki mlad kanalski fant zblaznil. Bil je uže dvakrat v bolnišnici usmiljenih bratov v Gorici. Djali so ga zopet na prosto pretekli dni in izročili ga njegovim starišem. Stariši so uže stari in se ne upajo več blaznemu sinu strah delati. Zatorej prosili bi slavno županstvo, da bi poskrbelo, dokler se ne zgodi kakor drugod kaka nesreča, da pride nesrečni človek pod varstvo. Žalostnih vzgledov imamo povsodi, kakor na primer na Koritnici. Kanaleci in okoličani so v velikem strahu, ker blazni fant pride nepričakovano v hišo, kjer je sama žena, gospodinja ali kjer so sami otroci doma. Torej opozorjam na tega fanta, ker po to čí ne pomaga več zvoniti.

Koboridski Kotarji dobili so na osebno prošnjo svojega poslanca viteza dr. J. Tonkljia iz državne blagajnice 3000 gl. za svoje ceste, kateri se morajo porabiti do 31. marca t. l. Skoro da tak poslanec ni slab.

V Križi zbrani narodnjaci nabrali so za otroški vrt v Gorici 8 gl. 56 kr. Slava jim. G. Sočebranski spomnil se je vrta celo z Moravskega. Hvala!

Klub slovenskih poslancev kranjskega deželnega zbora poslal je prevzvisenemu gospodu c. k. ministerskemu predsedniku pismo, v katerem izjavlja svojo nado, da izvrši visoka vlada resno in brez odloga ohečano narodno ravnopravnost za vse Slovence, tistim svojim članom pa, ki so ob enem državni poslanci, nalezil je, kakor smo že o svojem času omenili, naj ustno visokemu ministerstvu podrobneje razložé potrebe slovenskega naroda in kranjske dežele.

Mil. gosp. knezoškof ljubljanski, dr. Janez Pogačar, je hudo zbolel. Governilo se je, da želi kot pomočnika kanonika preč. dr. Gogolo.

„Slovenski pravnik,“ katerega je izdajal dr. Alf. Moaché v Ljubljani, ne bo več izhajal. Škoda za strokovnjaški list.

V. Stanič in nemška natančnost. V „Zeitschrift des deut. und österr. Alpenvereines“ 1881. 3. str. 386. natisnen je Staničev spis „Meine Erfahrungen bei den Excursionen auf den hohen Göhl“, kakor je bilo brati v Zvonu 1883. str. 726. Nekoliko od tega je bilo brati tudi v „Glasu“ 1. 1874. broj 5. Staničevo popisovanje je kaj mikavno. Vidi se, da je

bil naš mož navdušen, včasih celo predrzen „turist“ (hribolezec). Bil je pa tudi znanstveno izobražen, dober opazovalec prirode. Za to so se tudi odličnejši moške radi nanj zanašali (n. pr. prof. Schiegg).

A kaj sem hotel reči? Nemci se rad. ponašajo z natančnostjo; a v oni „Zeitschrift“ je natisneno „V. St. aus Bodenz im Görzischen“, mesto: Bodrež ali: Vödrez. Sicer je zgornji pogrešek povzet iz Wurzbachovega biogr. Lexic. pa iz podatkov H. Wallimann-a v „Tourist“-u.

Natančnost ni čednost; tem manje, če se človek z natančnostjo hrupi!

Listnica uredništva. Gospode dopisnike: iz goriške okolice, s Primorskega in iz Istre uljudno prosimo, naj potrpe, danes je list polen.

Javna zahvala.

Vsem častitim gospem in gospodom, ki so k zadnjemu počitku spremili ostanke nepozabljive **MARIJE FABIJANI**, izreka tukaj v imenu vseh sorodnikov najpristrénašo zahvalo

F. FABIJANI.

Podpisani se srčno zahvaljujem č. g. **ANDREJU LISJAKU**, zdravniku v Kanalu, ki me je še o pravem času rešil neznane bolezni na desni roki s tem, da mi je roko elektriziral, tako da sem nepričakovano hitro in popolnoma ozdravil.

Tako večéga in prijaznega zdravnika nam Bog še dolgo v naši sredi ohrani. Bog mu plati.

V Kanalu, dne 1. januarja 1884.

VINCENCIJ VALENTINČIČ.

Šiva se po meri.

SAMO
pri Ignaciji Steinerji v Gorici,
nasproti nadškofjski palači,
dobi se najbolje in najceneje obleka za gospode, dečke in otroke vsake vrste in velikosti na poljubno izbiro vedno gotova.

Čudovito dober kup!
1 zimska suknja od 10 gl. naprej,
1 zimska obleka za gospode od 10 gl. naprej,
1 hlače za gospode od 3 gl. naprej,
1 obleka za otroke od 2 gl. 20 kr. naprej.

Poprave vsake vrste najceneje.

Kar ne pristojá, vzamemo radi nazaj.

The London Bodega Company
Na Dunaji, Kärnthnerstrasse, 14. E.
V Trstu, prehodna zaloga, via S. Nicolo 17.
Neposredno vvažana prava in neoprečena španska in portugalska vina, angleška žganja, **Specijalitetá, zdravniška vina,** Malaga Sect, Vino Santo, Alicante
ed profesorja dr. L. ROSSLER-ja (c. k. poskuševalste v Klosterneuburgu) za šitke in bolne dobro spoznano.

Lekarnica k Materi Božji
Nunski trg v Korminu
Obdarjenje Franzonove kroglice
proti kašlju, zagrljenju, bolečinam v prsih.
Škatljica 25 kr.
V Gorici pri PONTONU.

CVET ZOPER TRGANJE

po dr. Maliču

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, terganje po udih, bolečine v križi ter živcih, oteklino, otrpnele ude in kite itd., malo časa ču se rabi, pa mine po polnem trganju, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Maliču“ s zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Zahvala.

Gospodu pl. Trnkóczy-ju, lekarju v Ljubljani. Moja mati so na protinske bolezni na nogi silno trpeli in razna čumača zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujsa prihajala in uže več dnij niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski evet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res imel je čudovit vspeh, da so se po kratki rabi oprostil mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam torej dr. Maličev protinski evet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v enakoj bolezni priporočam. Vašej blagorodnosti pa izrekam najpristrénešo zahvalo, z vsem spoštovanjem udani

Fran Jug, posestnik v Šmarji p. Celji.

Planinski zelišni sirup kranjski, izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolečine; 1 steklenica 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv., ne smejo bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skaznem žlodecu, jetruh in obistnih boleznih, v skatulah á 21 kr.; jeden zavoj s 6 skatuljami 1 gold. 5 kr. Razpošljaja so le jeden zavoj.

Naročila se izvrše: najhitreje s poštnim povzetjem v lekarni pri „samorogu“ Jul. pl. TRNKÓCZY-ja na Mestnem trgu v Ljubljani.

Jožef Pallich,
prodajalec c. k. šolskih in vsakovrstnih drugih knjig ter pisnih potrebščin v Gorici, na Travniku h. št. 6, priporoča svojo bogato zalogo za pisanje, risanje in šolo potrebnih priprav ter sprejema naročila na knjige, ilustrirane liste in časopise vsake stroke in v vsakem jeziku z zagotovitom natančne postrežbe in nizke cene. Veliko zalogo cerkvenih tiskovin in molitvenih bukev iz Ljubljane priporoča posebno častiti duhovščini.

Soeben begann zu erscheinen und sind Prospecte in jeder Buchhandlung vorrätig:
Das eiserne Jahrhundert.
Von **A. d. Schweiger-Lerchenfeld.**
Mit 200 Illustrationen und 20 Karten und Plänen.
Das Werk erscheint in genau 25 Lieferungen, welche in regelmäßigen zehntägigen Zwischenräumen zur Ausgabe gelangen.
Preis jeder Lieferung 30 kr. — 60 Pf. — 80 Cts. — 36 kop.
Jede Lieferung enthält zwei Druckbogen Text, und ist das ganze Werk mit 200 sorgfältigst ausgeführten Original-Holzschmitt-Illustrationen (hiervon 40 Vollbilder, zum Theil auf aparten Cartons), sowie mit 20 Karten und mehreren Plänen im Text ausgestattet.
Das Werk ist bis Ende 1883 vollständig.
In lebensvollen Schilderungen, anregend und gemeinfasslich geschrieben, soll „Das eiserne Jahrhundert“, unterstützt von zahlreichen trefflichen Illustrationen und interessanten Karten, denjenigen Abschnitt menschlicher Arbeit schildern, der wie kein anderer unserer Cultur und Civilisation seinen Stempel aufgedrückt hat.
Seiner stofflichen Gliederung nach zerfällt der Inhalt des Werkes in folgende Hauptabtheilungen: 1. Die Eiseneisenbahnen. — 2. Schiffahrt. — 3. Das eiserne Gespinnst der Erde (Telegraphen und Kabel) — 4. Eisen und Kohle (Hüttenwesen, Grossindustrie etc.) — 5. Die modernen Kriegsmittel. — 6. Flugtechnik. — Verfasser und Verleger haben keine Mühe gescheut, durch Anknüpfung weit-erleuchteter und vielfacher Verbindungen mit den hervorragenden Vertretern abgekannter Fächer, sowohl in Bezug auf den textlichen, wie illustrativen Theil das Neueste zu bieten. Durch alle Buchhandlungen zu beziehen. — Lieferung 1. überall vorrätig.
A. Hartleben's Verlag in Wien I., Wallfischgasse 1.